

**SV**

**SV**

**SV**



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 6.4.2009  
KOM(2009) 159 slutlig

**RAPPORT FRÅN EUROPEISKA KOMMISSIONEN TILL RÅDET,  
EUROPAPARLAMENTET, EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN  
OCH REGIONKOMMITTÉN**

**Slutrappport om genomförandet och effekterna av den andra etappen (2000–2006) av gemenskapens åtgärdsprogram inom utbildning (Sokrates) och yrkesutbildning (Leonardo da Vinci) samt det fleråriga programmet (2004–2006) för en effektiv integrering av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i de europeiska utbildningssystemen (eLearning-programmet)**

# RAPPORT FRÅN EUROPEISKA KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

## Slutrapport om genomförandet och effekterna av den andra etappen (2000–2006) av gemenskapens åtgärdsprogram inom utbildning (Sokrates) och yrkesutbildning (Leonardo da Vinci) samt det fleråriga programmet (2004–2006) för en effektiv integrering av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i de europeiska utbildningssystemen (eLearning-programmet)

### 1. INLEDNING

#### 1.1. Presentation av rapporten

Denna rapport skrevs för att uppfylla kraven i Europaparlamentets och rådets beslut om att inrätta gemenskapens åtgärdsprogram för utbildning (Sokrates 2000–2006)<sup>1</sup>, yrkesutbildning (Leonardo da Vinci 2000–2006)<sup>2</sup> och integrering av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i de europeiska utbildningssystemen (eLearning-programmet 2004–2006)<sup>3</sup>.

Tillsammans har dessa program erhållit gemenskapsmedel på över 3 miljarder euro. De har kompletterat varandra och bidragit till att skapa ett kunskapens Europa. Kommissionen har därmed fått kraftfulla verktyg som underlättar arbetet med att uppnå Lissabonmålen om utbildning<sup>4</sup>.

För perioden 2007–2013 har de olika initiativen inom de tre programmen integrerats i ett övergripande program, det nya programmet för livslångt lärande<sup>5</sup>. Denna integrering ligger också till grund för beslutet att göra en gemensam utvärdering och lägga fram denna gemensamma rapport.

---

<sup>1</sup> Europaparlamentets och rådets beslut nr 253/2000/EG, senast ändrat genom förordning (EG) nr 885/2004. I artikel 14.4 krävs det en utvärderingsrapport i efterhand.

<sup>2</sup> Rådets beslut 1999/382/EG, senast ändrat genom förordning (EG) nr 885/2004. I artikel 13.5 krävs det en slutrapport om programmets genomförande.

<sup>3</sup> Beslut nr 2318/2003/EG. I artikel 12.2 krävs det en utvärderingsrapport i efterhand.

<sup>4</sup> Se till exempel rapporten från rådet (utbildning) om *Konkreta framtidsmål för utbildningssystemen*:  
[http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/rep\\_fut\\_obj\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/rep_fut_obj_en.pdf)

<sup>5</sup> Europaparlamentets och rådets beslut nr 1720/2006/EG av den 15 november 2006 om inrättande av ett handlingsprogram för livslångt lärande.

Denna rapport bygger på en extern, gemensam utvärdering av de tre programmen. Utvärderingen bestod bland annat av en analys av nationella rapporter från de länder som deltar i programmen.<sup>6</sup>

## **1.2. Beskrivning av programmen**

### *1.2.1. Sokrates*

Sokratesprogrammet, som har en total budget på 2 093 miljarder euro, hade fyra specifika mål: att förstärka den europeiska dimensionen inom utbildningen, att främja kunskaper i EU-språken, att främja samarbete och rörlighet inom utbildning och att uppmuntra till förnyelse inom utbildning.

Programmet bestod av tre huvudordningar – Comenius, Erasmus och Grundtvig för skolutbildning, högre utbildning respektive vuxenutbildning. De kompletterades av ytterligare två ordningar – Lingua, för främjande av språk, och Minerva, för främjande av distansutbildning och användning av informations- och kommunikationsteknik inom undervisning. Programmet bestod också av gemensamma insatser med relaterade program.

### *1.2.2. Leonardo da Vinci*

Leonardo da Vinci-programmet hade tre huvudmål: att förbättra färdigheter, särskilt hos ungdomar i grundläggande yrkesutbildning, att förbättra kvalitet och tillgänglighet vad gäller den fortsatta yrkesutbildningen och möjligheterna till ett livslångt förvärv av färdigheter och kvalifikationer, samt att främja och förstärka yrkesutbildningens bidrag till förnyelseprocessen i syfte att förbättra konkurrenskraften och företagandet och skapa nya arbetstillfällen. Leonardo da Vinci-programmet hade en total budget på 1 270 miljarder euro.

Programmet bestod av sex verksamhetsområden: rörlighet, pilotprojekt, språkkunskaper, gränsöverskridande nätverk, referensmaterial och kompletterande åtgärder. Programmet bestod också av gemensamma insatser med relaterade program.

### *1.2.3. eLearning*

Målet med eLearning-programmet var att stödja och vidareutveckla en effektiv användning av informations- och kommunikationsteknik i utbildningen. Syftet var att bidra till en utbildning av hög kvalitet och att se på kunskapssamhällets behov i ljuset av livslångt lärande. Programmet hade under 2004–2006 en budget på 44 miljoner euro. Av denna gick 45 procent till att knyta vänskolekontakter och bygga nätverk mellan skolor med hjälp av informations- och kommunikationsteknik (eTwinning). Det utvecklades nya organisatoriska

---

<sup>6</sup> Dokumenten finns på följande adress:  
[http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/evalreports/index\\_en.htm#postsoc2](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm#postsoc2)

modeller för att inrätta virtuella högskolor och för att ge det europeiska samarbetet mellan universiteten en virtuell dimension. Datakunskaper främjades också genom att uppmuntra till nya färdigheter som behövs i ett informationssamhälle.

## 2. VIKTIGA UPPGIFTER OM PROJEKT OCH DELTAGARE<sup>7</sup>

De utvärderade programmen var avsedda att främja en rad olika insatser och var inte alla inriktade på samma aspekter och målgrupper. Rörlighetsprojekt, samarbetsprojekt mellan partner från olika länder och utvecklingen av nätverk och verktyg var ändå centrala delar i nästan alla program.

Utlandsstudier fanns med i både Sokrates- och Leonardo da Vinci-programmen: 943 000 universitetsstuderande deltog i rörlighetsprojekt, 135 000 universitetslärare åkte utomlands för att undervisa och omkring 2 500 lärosäten deltog i Erasmusprogrammet. Över 311 000 praktikanter och studenter och 56 000 lärare deltog i mer än 19 300 rörlighetsprojekt inom yrkesutbildningen. Rörlighetsprojekt för personal och lärare finansierades inom både Comenius och Grundtvig (56 329 respektive 5 500 deltagare).

Organisationer samarbetade inom mindre partnerskapsprojekt: över 74 000 bidrag beviljades för att ge skolor möjlighet att delta i Comenius, och 7 800 skolor deltog i eTwinning. Ytterligare 20 000 bidrag skapade möjligheter för lärosäten att samarbeta inom vuxenutbildning.

Multilaterala projekt och nätverk bidrog till att främja samarbete mellan ett stort antal partner från olika medlemsstater och andra deltagande länder: 434 i Comenius och 455 i Grundtvig. I 520 projekt inom Erasmusprogrammet utarbetades gemensamma läroplaner, och över 2 000 pilotprojekt inom Leonardo da Vinci-programmet bidrog till att förnya yrkesutbildningen.

Inom Lingua främjades 144 språkinlärningsprojekt och projekt för att ta fram verktyg för att öka tillgången till språkkurser. Inom Minerva beviljades 347 bidrag för att främja användningen av informations- och kommunikationsteknik i utbildningen.

---

<sup>7</sup> En översikt över resultaten från de tre programmen återfinns i bilagan. De siffror som nämns i denna rapport och i tabellen har uppdaterats med den senaste statistiken från Europeiska kommissionen.

### 3. PROGRAMMENS EFFEKTER<sup>8</sup>

Utvärderingen visade att EU-programmen motsvarade behoven i de berörda sektorerna och att många av insatserna inte skulle ha genomförts utan ekonomiskt stöd från programmen.

#### 3.1. Inverkan på specifika sektorer

##### 3.1.1. Skolutbildning

De ordningar som hade störst inverkan på skolutbildningen var Comenius och eTwinning. De partnerskap som främjades inom Comenius- och eLearning-programmen resulterade i att skolorna fick en mer europeisk dimension och ett mer europeiskt perspektiv. Dessutom förbättrades skolmiljön i fråga om samarbetet mellan lärare och elever och mellan olika ämnen i de deltagande skolorna.<sup>9</sup> De bidrog till att skapa en tydligare känsla av en europeisk identitet genom att ge skolorna möjlighet att samarbeta med skolor i andra EU-länder. Partnerskapen mellan skolor gav lärarna möjlighet att förbättra sina undervisningsfärdigheter. De gav både elever och lärare en chans att förbättra sina kunskaper i främmande språk och i informations- och kommunikationsteknik, att delta i europeiska samarbetsprojekt och att knyta hållbara kontakter med andra elever och lärare i andra länder. Omkring 85 procent av de svarande som hade deltagit i Comenius ansåg att deras insats inte skulle ha genomförts utan finansiering från kommissionen. Av insatserna i programmet hade den ökade rörligheten inom skolutbildningen störst genomslag.

Den direkta inverkan på läroplaner i allmänhet och på skolpolitiken och skolutbildningens utveckling var mer begränsad. På lokal nivå förbättrades emellertid läroplaner och undervisningsmetoder. Projekt, partnerskap och enskilda rörlighetsprojekt påverkade utbildningspraxis hos de direkt inblandade. Till exempel uppgav 64 procent av alla stödmottagare att de förvärvat nya kunskaper och färdigheter, och hälften såg utbytet av god praxis inom Europa som den främsta fördelen. Skolmyndigheter och skoladministratörer hade möjlighet att ytterligare öka programmets inverkan på skolförvaltningen. Ofta kunde de dock inte sprida sina resultat och erfarenheter till en bredare publik eller till utbildningspolitikerna.

---

<sup>8</sup> Siffrorna i avsnitt 3 bygger på svaren i de undersökningar som genomförts under den externa utvärderingen.

<sup>9</sup> Rapporten om effekterna av skolpartnerskapen inom Comenius på deltagande skolor finns på följande adress: [http://ec.europa.eu/education/doc/reports/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/doc/reports/index_en.html)

### 3.1.2. Högre utbildning<sup>10</sup>

De allra flesta lärosäten för högre utbildning deltog i Erasmus, vilket främjade den europeiska dimensionen och förnyelsen inom högre utbildning och påverkade den personliga, institutionella och politiska nivån.

Den ökade rörligheten var den största positiva effekten av programmet. Detta påverkade deltagarnas personliga och yrkesrelaterade utveckling och bidrog till att ge dem en öppnare attityd och ett tydligare och kunnigare perspektiv för deras fortsatta studier eller yrkesliv. Det bidrog också till att öka deras förståelse för Europa och av att tillhöra en europeisk familj. Kunskaperna i EU-språken har förbättrats, och det har knutits bättre kontakter med de europeiska kollegerna. Deltagarna i rörlighetsprojekten blev mer anställbara<sup>11</sup> tack vare sin internationella erfarenhet och bättre språkkunskaper, vilket bekräftades av 89 procent av de svarande.

Erasmus har också haft en betydande effekt på lärosätena på nationell och internationell nivå. 94 procent av dem som deltog i undersökningen höll med om att Erasmus hade ökat och upprätthållit samarbetet mellan lärosätena. Effekten på universitetens internationaliseringsstrategier och utvecklingen av internationella stödtjänster är betydande, medan effekten på undervisning och forskning på institutionerna förefaller mer indirekt, t.ex. via de inrättade internationella nätverken.

Erasmus har också fungerat som drivkraft för förändring av den nationella och europeiska politiken för högre utbildning. Erasmus inspirerade till fem av de sex verksamhetsområdena i Bolognaförklaringen<sup>12</sup> och har tillhandahållit stöd till insatserna för att uppfylla målen i Bolognaprocessen. Bolognaprocessen har lett till en enhetligare kursstruktur. Inom Erasmus har man försökt att ta fram verktyg och främja användningen av dessa (t.ex. Europeiska systemet för överföring av studiemeriter), främja utvecklingen av gemensamma examina och utveckla samarbetsformer inom undervisningen.

Även om forskningen vid högre utbildningsanstalter inte är Erasmus huvudsakliga målområde har programmet visat sig ha positiva effekter på forskningen. Erasmus har bidragit till att högre utbildningsanstalter i större utsträckning deltar i gemensamma internationella forskningsprojekt. Det har också lett till ökat nätverksbyggande mellan lärosäten och till att akademiker i större utsträckning deltar i eller anordnar internationella konferenser.

---

<sup>10</sup> Informationen bygger också på studien "Impact of Erasmus on European higher education: quality, openness and internationalisation" från ett konsortium som leds av Cheps tillsammans med INCHER-Kassel och Ecotec (2008).

<sup>11</sup> Den ökade anställbarheten framgick också av "Study on the Professional Value of Erasmus Mobility" från International Centre for Higher Education Research (INCHER-Kassel) och Kassels universitet, Tyskland (november 2006).

<sup>12</sup> Se den studie som avses i fotnot 10.

### 3.1.3. *Vuxenutbildning*

De största rapporterade effekterna på vuxenutbildningen var ett närmare, kontinuerligt samarbete mellan lärosäten (93 procent av de deltagande organisationerna), ökade möjligheter för rörlighet och ett mer europeiskt perspektiv från enskilda personers och lärosätenas sida (90 procent). Inom Grundtvigprogrammet har man således uppenbarligen lyckats skapa en europeisk dimension inom vuxenutbildningen – en sektor som hittills nästan inte alls har haft någon tradition av europeiskt samarbete och som präglas av en relativt svag institutionell infrastruktur, en hög andel deltidsanställda och frivilliga och stora skillnader mellan olika länder.

Vid utvärderingen rapporterades att programmet haft stor betydelse när det gäller att förbättra kvaliteten på undervisning, läroplaner, inlärningsmetoder och förvaltning (74 procent). Ökade yrkesfärdigheter och ett ökat nätverksbyggande mellan personal inom vuxenutbildningen i Europa var andra fördelar. Mer än hälften av de svarande (56 procent) ansåg att deras deltagande i Grundtvigprogrammet hade gjort dem mer anställbara och anpassningsbara.

Slutligen hade Grundtvig en relativt stor inverkan när det gäller att ge mindre gynnade samhällsgrupper ökade utbildningsmöjligheter. Nästan hälften av deltagarna uppgav att deras insatser hade haft effekt när det gäller att nå ut till människor med lägre utbildning eller särskilda behov och grupper som är svåra att nå.

### 3.1.4. *Yrkesutbildning*

Inom Leonardo da Vinci-programmet vidtogs åtgärder för att tillgodose behovet av yrkesutbildning. Man har främjat ytterligare samarbete på gemenskapsnivå och bidragit till att åstadkomma konvergens mellan medlemsstaterna genom att tydligt anpassa programmets fleråriga prioriteringar till de politiska målen i Köpenhamnsprocessen.

Man har gjort betydande socioekonomiska framsteg när det gäller ungdomar i yrkesutbildning. Projekten har bidragit till att öka deras kunskaper och möjligheter till ett livslångt förvärv av färdigheter. En annan fördel var att de ungdomar som deltog i den del av programmet som handlade om rörlighet fick bättre kunskaper i främmande språk och därmed blev mer anställbara och anpassningsbara till marknadsutvecklingen.

Rörlighetsprojekten och pilotprojekten för samarbete hade också stor inverkan på utvecklingen av högkvalitativa läroplaner och undervisningsmetoder på de deltagande lärosätena, vilket bekräftades av 63 procent av de svarande. Det anordnades gränsöverskridande samarbeten och utbyten inom programmet som bidrog till att ytterligare öppna yrkesutbildningssystemen, vilket resulterade i ökad insyn i läroplaner och kvalifikationer.



Programmet påverkade också yrkesutbildningspolitiken genom att utarbeta normer, metoder och verktyg som integrerades i nationell eller regional politik och praxis. Den politiska påverkan var starkast på lokal (71 procent av de svarande) och regional (57 procent) nivå, eftersom många av parterna i projekten var verksamma på dessa nivåer. Politiska effekter kunde också konstateras på nationell nivå, dock i mindre utsträckning (46 procent). Landsspecifika analyser visade att effekterna var större i länder med underutvecklade yrkesutbildningssystem, dvs. främst de nya deltagarna.

På det stora hela bidrog programmet till att upprätta ett europeiskt område för yrkesutbildning som annars inte skulle ha utvecklats alls eller i bästa fall i mycket långsammare takt. Programmets största bidrag till Lissabonmålen var att förbättra ungdomars färdigheter och därmed möjligheter på arbetsmarknaden.

### 3.1.5. *eLearning*

eLearning-programmet var särskilt effektivt när det gäller att ge kortsiktiga resultat för organisationer. Över 98 procent av de tillfrågade eLearning-samordnarna ansåg att deras projekt hade haft en positiv inverkan på samarbetet mellan lärosäten. Några av de särskilt framträdande institutionella fördelarna bestod av gränsöverskridande samarbete, nya kontakter och utbyte av god praxis.

eLearning var också effektivt när det gäller att ge betydande resultat för personal och lärare. 75 procent av de svarande instämde eller instämde helt med att deras projekt hade haft en positiv inverkan på kvaliteten på undervisning, inlärning och läroplan.

På det hela taget bidrog eLearning-programmet till målen i programmet Utbildning 2010 på ett mycket positivt sätt. Programmet uppvisade särskilt goda resultat när det gäller att öka de färdigheter som behövs i en kunskapsbaserad ekonomi och garantera tillgången till informations- och kommunikationsteknik. Mellan 67 och 75 procent instämde eller instämde helt med att deras projekt hade lett till ökade datakunskaper.

eTwinning var särskilt effektivt när det gäller att tillhandahålla en nyskapande och intressant modell som ger skolorna fri tillgång till eTwinning-portalerna, en partnersökartjänst, stöd till skolprojekt, pedagogiska råd och god praxis. Metoden visade sig vara populär i målgruppen och mycket kostnadseffektiv. Den överträffade intressenternas och deltagarnas förväntningar.

Insatserna inom eLearning har nu integrerats i programmet för livslångt lärande, framför allt eTwinning i Comenius-programmet och virtuella högskolor i Erasmus-programmet.

## 3.2. Oftast nämnda effekter av de tre programmen

### 3.2.1. Upprättandet av ett europeiskt område för utbildning

Upprättandet av ett europeiskt område för utbildning med en hållbar kultur för europeiskt samarbete uppges vara den största effekten. Inom Erasmusprogrammet har man till exempel byggt upp en infrastruktur som nästan alla europeiska universitet deltar i, och inom Leonardo da Vinci-programmet har man byggt upp en plattform för gränsöverskridande samarbete inom yrkesutbildning. Programmen bidrar också till genomförandet av den femte friheten – kunskap<sup>13</sup>.

### 3.2.2. Bättre undervisningsmetoder och förvaltning

Den näst vanligaste effekten var bättre undervisning, inläring och förvaltning. Yrkesmännen har tagit med sig det som de har lärt sig, och i stor utsträckning använt sig av dessa kunskaper på hemmaplan. Dessutom har nätverken för att sprida kunskaper och effekterna på förvaltningen varit betydelsefulla.

### 3.2.3. Effekter på enskilda personer och samhället: socioekonomiska effekter

Programmen ökade yrkesmännens sociala kapital<sup>14</sup>, dvs. de befintliga resurserna och tillgångarna i ett visst sammanhang, inom en viss organisation eller inom en viss institution. Detta mervärde hade stor inverkan på både enskilda personer och organisationer genom rörlighetsprojekt, nätverk och partnerskap. I allmänhet rapporterades det om förbättringar i enskilda personers mjuka kompetens (t.ex. kommunikativa färdigheter, självförtroende, självinsikt och samarbetsförmåga), språkkunskaper, kulturella medvetenhet och yrkeskompetens.

Den huvudsakliga socioekonomiska effekten var rörligheten, som spelade en särskilt framträdande roll i Erasmus- och Leonardo da Vinci-programmen. Erasmusprogrammet bidrog till att institutionalisera rörligheten och göra den till en del av universitetslivet. I Leonardo da Vinci-programmet var rörlighetsprojekten de mest framgångsrika och kostnadseffektiva åtgärderna i programmet. I Comenius-programmet var rörligheten för skolpersonal också en av de tydligaste effekterna. De bidrag som beviljades inom Erasmus och Leonardo da Vinci var dock inte alltid tillräckliga för att människor med en sämre socioekonomisk bakgrund skulle kunna delta. Grundtvig- och

---

<sup>13</sup> I enlighet med Europeiska rådets uppmaning från dess möte den 13-14 mars 2008. Närmare uppgifter finns i ordförandeskapets slutsatser, Europeiska unionens råd, Bryssel 7652/08, Rev. 1, 20 maj 2008, punkt 8, på adressen [http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms\\_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf](http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf).

<sup>14</sup> Med yrkesmännens sociala kapital avses värdet av nätverk och nätverksbyggande för yrkesmän (lärare) inom programmen.

eLearning-programmen hade därför störst effekt när det gäller att ta itu med socioekonomiska nackdelar.

#### 3.2.4. *Effekter på politik och praxis på EU- och medlemsstatsnivå*

Politik och praxis påverkades huvudsakligen av insatser inom enskilda projekt för att sprida resultaten. De politiska effekterna var störst på lokal nivå, även om Leonardo da Vinci och Erasmus även hade stor inverkan på nationell och europeisk nivå, särskilt genom att stödja genomförandet av europeiska verktyg, till exempel Europeiska systemet för överföring av studiemeriter, den europeiska ramen för kvalifikationer och det europeiska systemet för meritöverföring inom yrkesutbildningen.

#### 3.2.5. *Ökade kunskaper i EU-språken*

Programmen hade stor inverkan på språkinläringen genom utveckling och spridning av nya metoder och genom själva deltagandet i projekten. Detta tenderade dock att handla om de vanligare språken, särskilt engelska.

#### 3.2.6. *Ett steg på vägen mot att uppfylla Lissabonstrategins mål*

Även om programmen utformades före Lissabonstrategin så bidrog de till att uppfylla dess mål, främst genom att öppna utbildningssystemen för resten av världen och genom att förbättra deras kvalitet och effektivitet.

#### 3.2.7. *Verktyg för strukturell utveckling*

När det gäller de specifika frågorna konvergens, öppenhet och erkännande bidrog programmen till att utveckla och genomföra verktyg som kan förbättra den ”strukturella” utvecklingen, till exempel Europeiska systemet för överföring av studiemeriter, den europeiska ramen för kvalifikationer, det europeiska systemet för meritöverföring inom yrkesutbildningen samt Europass.

## 4. **HUVUDSAKLIGA REKOMMENDATIONER FÖR PROGRAMMET FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE**

Utvärderarna kom med en rad strategiska rekommendationer för att öka stödet för utbildningspolitiken i programmet för livslångt lärande. De lade även fram operativa förslag i avsikten att förbättra innehållet och förvaltningen av programmet för livslångt lärande och bedömningen av dess effekter. Kommissionen ska med hjälp av en handlingsplan se till att rekommendationerna behandlas effektivt. Det ska utarbetas regelbundna lägesrapporter om genomförandet av denna. Trots det ges en del svar redan nu, och de återges nedan.

#### **4.1. Utformning och prioriteringar**

Vid utvärderingen påpekades att man inom programmet för livslångt lärande i så stor utsträckning som möjligt bör dra nytta av de resultat som åstadkommits under föregående period. Det lades också fram rekommendationer om förbättringar av de sektoriella delarna av programmen.

I Erasmus fall bör rörligheten bli bättre, de kvalifikationer som förvärvats vid utlandsstudier bör erkännas i större utsträckning och näringslivet, företagen och civilsamhället bör engagera sig mer för att bättre koppla samman utbildning och arbetsmarknad.

Åtgärder bör vidtas för att se till att man inom Leonardo da Vinci-programmet fortsätter att prioritera de områden som lyftes fram i Köpenhamnsprocessen, till exempel yrkesutbildningens kvalitet och dragningskraft i kombination med erkännande och öppenhet.

En prioriterad fråga för skol- och yrkesutbildningen bör vara att ta fram åtgärder för att i större utsträckning bidra till att uppfylla Lissabonstrategin och till att uppfylla relevanta målsättningar (minska antalet personer som lämnar skolan i förtid och öka deltagandet i livslångt lärande).

Europeiska kommissionen är redan fast besluten att bättre kontrollera och erkänna rörlighetsperioder utomlands och kommer att fortsätta att nära samarbeta med medlemsstaterna för att genomföra Europeiska systemet för överföring av studiemeriter och den europeiska ramen för kvalifikationer.

Kommissionen kommer också att fortsätta att stärka banden mellan programmet och den politiska utvecklingen. De sökande uppmanas att inom programmet lämna förslag om prioriterade frågor som anges i de årliga inbjudningarna att lämna förslag. Dessa prioriteringar fastställs i nära samarbete med de nationella myndigheterna i de deltagande länderna.

#### **4.2. Förvaltning och kontroll**

Även om det gjordes vissa framsteg när det gäller att utarbeta informationsverktyg inom varje program var det mycket svårt att få tag i vederhäftiga, korrekta och uppdaterade uppgifter om effekterna och resultaten av de tidigare programmen. Det rekommenderas starkt att man utarbetar ett integrerat ledningsinformationssystem för att systematiskt kunna samla in och bättre kontrollera resultaten.

Europeiska kommissionen har redan tagit upp frågan. Den har infört "LLP Link" som är ett gemensamt förvaltningsinstrument som ska användas av alla nationella organ som arbetar med programmet för livslångt lärande. Systemet ska göra det möjligt att samla in uppdaterade, fullständiga och

enhetliga uppgifter som framkommer under de nationella organens dagliga förvaltning av programmet.

#### **4.3. Konsekvensbedömning**

Utvärderingen visade att man i enlighet med SMART-principen bör ställa upp specifika, mätbara, uppnåeliga, realistiska och tidsbegränsade indikatorer och mål, eftersom nästan alla programmen hade mycket breda mål som inte överensstämde särskilt väl med SMART-principen. Det fanns också brister med indikatorerna och målen.

Kommissionen inser att det behövs ordentlig kontroll av programmet för livslångt lärande och dess resultat för att kunna mäta och bedöma dess effekter. Kommissionen har redan vidtagit åtgärder för att ta fram lämpliga indikatorer för att kunna mäta effekterna.

#### **4.4. Spridning och utnyttjande av resultaten**

Vid utvärderingen krävdes att alla inblandade på alla nivåer inom programmet ska arbeta för att åstadkomma bättre spridning och utnyttjande av god praxis samt hållbara och integrerade resultat. Man bör inom projekten avsätta särskilda medel för att sprida resultaten och ta fram en hållbarhetsplan. Kommissionen bör underlätta utbytet av god praxis på EU-nivå och erbjuda vägledning. De nationella myndigheterna bör anta effektiva strategier för att sprida och tillämpa resultaten i sina länder, se till att det finns ett samband mellan resultaten från programmet för livslångt lärande och den nationella politiken och undersöka om det finns möjlighet att föra EU:s agenda framåt.

Det har inom programmet för livslångt lärande redan fastställts specifika mål för att främja en så optimal användning av resultaten och ett så optimalt utbyte av god praxis som möjligt för att öka kvaliteten på utbildningen. En viktig insats för politisk utveckling har också införts i det övergripande programmet.

De nationella organ som arbetar med programmet för livslångt lärande är enligt avtal skyldiga att göra insatser för kommunikation och spridning. EU delar ut priser för framstående projekt inom livslångt lärande. Det finns broschyrer där man beskriver europeiska framgångshistorier och god praxis som uppvisar potential för att kunna anpassas och återanvändas.

Det finns också en rad databaser och plattformar som håller på att inrättas inom programmet för livslångt lärande och generaldirektoratet för utbildning och kultur som ska främja och stödja en optimal användning av resultat, produkter och processer.

## 5. SLUTSATSER

Utvärderingen av Sokrates-, Leonardo da Vinci- och eLearning-programmen visar att de har haft en betydande inverkan på utbildningen i EU, både kvantitativt och kvalitativt. Detta kan konstateras på såväl individuell som institutionell och politisk nivå.

På individuell nivå kunde man konstatera att programmen haft en positiv inverkan på både personal och studerande. De utvecklade sina färdigheter (inklusive sina språkkunskaper), fördjupade sina kunskaper, utvecklade en stark känsla av att bygga nätverk över nationsgränserna och fick en starkare känsla av att vara EU-medborgare. Rörlighetsprojekten, dvs. utlandsstudier, var de mest lyckade i det avseendet.

Rörlighetsprojekten har inte bara medfört ökade färdigheter för enskilda personer utan även framsteg på institutionell nivå. Erasmusprogrammet har särskilt medfört att rörligheten blivit en del av universitetslivet. Programmet har också lett till strukturella förändringar och modernisering inom den högre utbildningen i Europa. Man har också konstaterat att olika typer av partnerskap och projekt har lett till förbättringar inom undervisning, inläring och förvaltning, samt till strukturförändringar av läroplaner eller system, framför allt när det gäller arbetsmiljön för deltagarna och på lokal nivå. Det finns inte lika mycket som tyder på någon större inverkan på de nationella utbildningssystemen, och de deltagande länderna har inte i tillräcklig utsträckning lyckats få någon strategisk användning av programresultaten för att anpassa sina system.

På politisk nivå har Erasmus- och Leonardo da Vinci-programmen haft en tydlig effekt på utvecklingen av EU-instrument för att öka öppenheten och erkännandet av kvalifikationer. Detta gäller framför allt verktyg som Europeiska systemet för överföring av studiemeriter, den europeiska ramen för kvalifikationer och det europeiska systemet för meritöverföring inom yrkesutbildningen. Comenius och Grundtvig har emellertid fortfarande haft mer lokala effekter.

På det hela taget har programmen tydligt bidragit till att upprätta ett europeiskt område för utbildning och till att införliva en kultur av europeiskt samarbete mellan lärosätena.

Inom programmet för livslångt lärande för 2007–2013 har man dragit lärdom av tidigare program och har å ena sidan byggt vidare på deras styrkor och å andra sidan försökt att åtgärda de svagheter som konstaterats.

Eftersom det är ett övergripande program integreras åtgärder som riktar sig till olika grupper på ett sammanhängande sätt. Det innebär förenklad förvaltning och effektivare delprogram för olika sektorer för att bättre kunna utnyttja synergieffekter.

Programmet för livslångt lärande är också avsett att på ett effektivare sätt stödja EU:s utbildningspolitik enligt Lissabonstrategin och arbetsprogrammet Utbildning 2010. Detta sker inte bara inom de sektoriella grenarna för skolutbildning (Comenius), högre utbildning (Erasmus), yrkesutbildning (Leonardo) och vuxenutbildning (Grundtvig) utan även inom en ny övergripande gren. Kommissionen har flexibiliteten att anpassa prioriteringarna i de årliga inbjudningarna att lämna förslag inom programmet för livslångt lärande efter den rådande politiska utvecklingen, till exempel initiativet ”Ny kompetens för nya arbetstillfällen” eller det europeiska året för kreativitet och innovation, båda under 2009.

Kommissionen kommer att fortsätta att förbättra det gemensamma förvaltningsverktyget (LLP Link) och tillhandahålla verktyg för att förena datainsamlingen och konsekvensanalysen av programmet. Kommissionen kommer tillsammans med länderna i den gemensamma programkommittén att noga bevaka de framsteg som görs i fråga om resultatens kvalitet, t.ex. när det gäller rörlighet, och i fråga om genomförandet av målen i programmet för livslångt lärande fram till 2013. Man kommer också att fokusera på en bättre tillämpning och integrering av resultaten av programmet för livslångt lärande för att främja en modernisering av utbildningssystemen i Europa.

## Bilaga: Resultat från Sokrates-, Leonardo da Vinci- och eLearning-programmen – viktiga uppgifter om projekt och deltagare

Obs!

Alla programmen var inte inriktade på att stödja samma typer av insatser. En tom cell betyder att den typen av insats inte finansierades inom det aktuella programmet.

Siffrorna för Sokrates och Leonardo da Vinci är för 2000–2006, och siffrorna för eLearning är för 2004–2006. De siffror som nämns i rapporten och i tabellen har uppdaterats med den senaste statistiken från Europeiska kommissionen.

Resultat	Comenius (Sokrates)	Grundtvig (Sokrates)	Erasmus (Sokrates)	Leonardo da Vinci	Arion <sup>1</sup> (Sokrates)	Lingua (Sokrates)	Minerva (Sokrates)	eLearning
<b>Rörlighet</b>								
Studenter/ praktikanter			943 000 studenter i rörlighetsprojekt	174 937 praktikanter i grundläggande yrkesutbildning 62 971 unga arbetstagare 73 804 universitetsstuderande				
Personal/lärare/ utbildare/utbildnings- specialister	56 329 (48 985 i fortbildning för lärare och 7 366 i lärarutbildning)	5 500 personer anställda inom vuxenutbildning	135 208 universitetslärare	56 079 utbildare inom yrkesutbildning	13 500 utbildnings- specialister och beslutsfattare om 1 300 studiebesök inom Arion			
Deltagande institutioner/ projekt som fått stöd			2 523 med Erasmus University Charter	19 307 rörlighetsprojekt (organisering av ovannämnda rörlighetsprojekt)			78 förberedande besök	
<b>Partnerskaps- projekt</b>	74 688 bidrag till skolor	Runt 20 000 beviljade bidrag						eTwinning: 7 813 skolor som deltar i ett projekt, 23 812 skolor som registrerat sig för att delta
<b>Multilaterala projekt, nätverk och verktyg</b>	434 (386 multilaterala projekt och 41 nätverk)	455 (417 projekt och 37 nätverk)	520 projekt för läroplansutveckling, 1 451 intensiva program och 180 nätverk	2 007 pilotprojekt för förnyelse av yrkesutbildningen, inklusive 78 nätverk, 74 referensmaterialprojekt och 165 språkprojekt		144 (66 om språkinläring och 78 om verktyg för att öka tillgången till språk-	269 om öppen undervisning och distans- undervisning samt användningen av IKT i	21 projekt om virtuella högskolor, 25 projekt om datakunskaper och 16 projekt om tvärvetenskapliga insatser



						utbildning)	utbildningen	
--	--	--	--	--	--	-------------	--------------	--

<sup>1</sup> Studiebesök för utbildningsspecialister och beslutsfattare